

Дело C-882/19**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

3 декември 2019 г.

Запитваща юрисдикция: Audiencia Provincial de Barcelona (Апелативен съд на провинция
Барселона, Испания)**Дата на акта за преюдициално запитване:**24 октомври 2019 г. (пояснен и допълнен на 12 ноември 2019
г.)**Жалбоподател:**

Sumal, S. L.

Ответник:

Mercedes Benz Trucks España, S. L.

Предмет на главното производство

Преюдициалното запитване има за цел да се установи дали националните дъщерни дружества носят отговорност за антиконкурентното поведение на дружествата майки, и ако да — какви са условията за това. По-конкретно, спорът се отнася до пасивната легитимация на дъщерно дружество на едно от участващите в картел предприятия, което дъщерно дружество обаче не е било страна в предходното административно производство, проведено пред Комисията.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Значителният брой дела по граждански искиове за обезщетяване на вреди, предявени след установяването на нарушения в областта на защитата на конкуренцията, по-специално, в случаите на транснационални нарушения, и трудностите при призоваването на страните, за които в административното

производство е установено, че са извършили съответното нарушение, доколкото седалището им се намира в държава, различна от тази, в която се води производството, са причина исковете за обезщетение да не се завеждат направо срещу санкционираните в административното производство дружества майки, а срещу техните национални дъщерни дружества.

Обикновено става въпрос за дъщерни дружества, чийто капитал се притежава изцяло от извършилите нарушенията дружества майки, които ги използват за продажба на продуктите, предмет на нарушението, поради което в известен смисъл би могло да се приеме, че тези дъщерни дружества също са се облагодетелствали от това нарушение.

Често дъщерните дружества твърдят в своя защита, че не притежават пасивна легитимация — въпрос, на който различните национални първоинстанционни съдилища дават различен отговор:

а) някои съдилища не приемат довода за липса на пасивна легитимация на дъщерните дружества, тъй като считат, че в случая е приложима доктрината за една и съща стопанска единица или едно-единствено предприятие, която произтича от практиката на Съда по сходни въпроси, макар тази практика да разпростира отговорността на дъщерното дружество върху дружеството майка;

б) други от своя страна считат, че тази доктрина, която намира своето отражение във вътрешното право — в член 72.2.b) от националния закон за защита на конкуренцията —, трябва да се тълкува по-тясно и не може да се прилага в обратна посока (разпростирайки отговорността на дружеството майка върху дъщерните дружества), тъй като не е изпълнено условието, което стои в основата на доктрината, а именно наличието на контрол или възможността за упражняване на решаващо влияние върху решенията на дъщерното дружество.

Всяко от описаните гледища почива на основателни доводи, които при всички положения трябва да бъдат предмет на преюдициално произнасяне от страна на Съда на Европейския съюз. Всъщност, предстои произнасяне на Съда по жалба, подадена на 28 февруари 2019 г. от Biogaran, срещу решение на Общия съд (девети състав) от 12 декември 2018 г., постановено по дело T-677/14, Biogaran/Комисия, в която се твърди, че разпространето върху дъщерното дружество на констатираната отговорност на дружеството майка за съгласувана практика е в разрез с принципа на пропорционалност и с целите на член 101 ДФЕС.

Отделно, самият Съд приема, че това не е въпрос само на националното право на всяка държава членка, а засяга правото на Съюза като цяло.

От друга страна, значението на настоящото преюдициално запитване не се ограничава до този конкретен случай, тъй като отговорът на Съда ще бъде от съществена важност за решаването на много други дела. Това налага да се

разшири предметът на въпросите, така че да се обхванат не само материалноправните аспекти, но и аспектите от процесуален характер, които може да засегнат възможността извършилото нарушение дружество майка да отговаря като ответник посредством своите дъщерни дружества.

Преюдициалните въпроси

А) Допуска ли произтичащата от практиката на Съда на Европейския съюз доктрина за стопанската единица отговорността на дружеството майка да се разпростира върху дъщерното дружество или тази доктрина е приложима единствено за да се разпростре отговорността на дъщерните дружества върху дружеството майка?

Б) В хипотезата на вътрешногрупови отношения следва ли възможността за разширяване на обхвата на понятието „стопанска единица“ да се основава единствено на контрола като критерий или са допустими и други критерии, включително евентуалното облагодетелстване на дъщерното дружество от съответните нарушения?

В) Ако е възможно разпростиране на отговорността на дружеството майка върху дъщерното дружество, какви са условията за това?

Г) Ако отговорът на предходните въпроси е в смисъл, че е допустимо дъщерните дружества да носят отговорност за действия на дружествата майки, съвместима ли е с тази общностна доктрина национална разпоредба като член [71, параграф 2 от Ley de Defensa de la Competencia (Закон за защита на конкуренцията)], която предвижда единствено възможността за разпростиране на отговорността на дъщерното дружество върху дружеството майка, и то само ако дружеството майка упражнява контрол върху дъщерното дружество?

Посочени разпоредби от правото на Съюза

Член 267 ДФЕС

Решение на Общия съд от 12 декември 2018 г., Biogaran/Комисия, T-677/14; в частност точки 218 и 223.

Решение на Съда от 14 март 2019 г., Skanska Industrial Solutions и др., C-724/17, ECLI:EU:C:2019:204.

Решение на Съда от 27 април 2017 г., Akzo Nobel и др./Комисия, C-516/15 P, ECLI:EU:C:2017:314.

Решение на Съда от 14 декември 2006 г., Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C- 217/05, Recueil, стр. I- 11987, точка 40.

Решение на Съда от 10 септември 2009, C-97/80, Комисия/Франция.

Посочени разпоредби от националното право

Член 71.2 b) от Ley de Defensa de la Competencia (Закон за защита на конкуренцията).

Член 214.1 LEC (Закон за гражданското съдопроизводство).

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 Sumal, S. L. Е предявява по общия ред иск срещу Mercedes Benz Trucks España, S. L. (наричано по-нататък „MB Trucks“) за сумата от 22 204,35 EUR, представляващи вреди от твърдяно нарушение на правилата за защита на конкуренцията, а именно нарушение на член 101 ДФЕС чрез определяне на цени в Европейското икономическо пространство от 1977 до 2011 г. между основните производители на камиони (така наречения „картел за товарни автомобили“), сред които е и Daimler — дружество майка на ответника.
- 2 Ответникът от своя страна оспорва иска, като твърди, наред с другото, че не притежава пасивна легитимация, тъй като счита, че отговорност за твърдяното нарушение носи единствено дружеството майка Daimler AG, което има отделна юридическа правосубектност от тази на ответника.
- 3 С обжалваното решение искът е отхвърлен с мотива, че ответникът не разполага с пасивна легитимация, тъй като отговорността се носи само от дружеството майка — единственият субект, който се споменава в предходното административно производство за налагане на санкции, водено срещу картела от органа за защита на конкуренцията на Европейския съюз.
- 4 Жалбоподателят твърди в жалбата си, че с обжалваното решение е допусната грешка при прилагане на правото, като е констатирана липса на пасивна легитимация на ответното дъщерно дружество, настоява, че такава легитимация е налице и иска делото да бъде разгледано по същество и да бъде постановено решение, с което искът да бъде уважен.
- 5 Ответникът оспорва жалбата, като твърди, че първият довод, отнасящ се до легитимацията, е недопустим.
- 6 Запитващата юрисдикция решава да спре производството и да даде на страните петдневен срок да представят становища относно необходимостта от отправяне на преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз по въпросите във връзка с пасивната легитимация на дъщерно дружество на едно от участващите в картел предприятия, когато това дъщерно дружество не е било страна в предходното административно производство, проведено пред Комисията.

- 7 Ответникът MB Trucks възразява срещу отправянето на преюдициално запитване с довода, че предложените въпроси не са били предмет на производството и че не е нужно да се поставя въпрос относно евентуалното разпространение на отговорността върху дъщерното дружество, защото отговорът на същия е ясен (отрицателен) и защото въпросите, предмет на преюдициалното запитване, не са били обсъждани в обуславящото производство.
- 8 Жалбоподателят, от своя страна, изразява становище в подкрепа на отправянето на преюдициалното запитване.

Основни твърдения на страните в главното производство

- 9 Жалбоподателят посочва в исквата си молба, че в периода 1997—1999 г. с договор за лизинг е придобил от дистрибутора Ster Motor, S. L. два камиона на групата Daimler (Mercedes Benz), към която принадлежи ответникът, както и че с решение на Комисията от 19 юли 2016 г. е установено нарушение на член 101 ДФЕС, изразяващо се в незаконно определяне на цени в Европейското икономическо пространство за периода от 1977 до 2011 г. между основните производители на товарни автомобили, сред които е и Daimler AG — дружество майка на ответника. От изложеното жалбоподателят стига до извода, че в резултат на описаното нарушение е понесъл допълнителни разходи, които изчислява на 20 % от придобивната цена.
- 10 Ответникът, от своя страна, твърди, че жалбоподателят не е имал никакви договорни отношения с MB TRUCKS (или DAIMLER), тъй като камионите, предмет на спора, са закупени от дистрибутор — предприятие, което е независимо от MB TRUCKS (и DAIMLER), като крайната цена не е определена от MB TRUCKS и още по-малко от DAIMLER, а е резултат от индивидуални преговори, проведени с дистрибутора, продал камионите — STERN MOTOR S. L.
- 11 Ответникът твърди също, че не притежава пасивна легитимация, тъй като MB TRUCKS не е адресат на решението на Комисията, нито се споменава в него. Счита, че единственото дружество от групата Daimler, което е отговорно за санкционираното поведение, изразяващо се в обмен на определена информация между централните офиси на производителите (а от 2002 г. между някои германски дъщерни дружества), било DAIMLER AG. По-конкретно, в съображение 11 от въпросното решение е посочено, че „дружеството от [групата] Daimler, отговорно за нарушението, е Daimler AG („Daimler“), със седалище в Щутгарт, Германия“. От изложеното MB TRUCKS стига до извода, че не носи отговорност за санкционираното поведение и не притежава пасивна легитимация да бъде ответник по предявения от жалбоподателя иск, с който се претендира обезщетение за вреда, което евентуално е причинена от това поведение.

- 12 Накрая, ответникът твърди, че предявеният иск, основан на извъндоговорна отговорност, е погасен по давност, както и че с решението си Комисията е санкционирала адресатите му за участие в незаконен обмен на информация. Съответно той поддържа, че жалбоподателят е трябвало да докаже наличието и размера на твърдяната вреда, както и причинно-следствената връзка между нарушението и тази вреда, в съответствие с правилата на режима, уреждащ обезщетяването на вреди. В заключение твърди, че обменът на информация не е повлиял на нетните цени, които клиентите са заплащали за камионите, продадени от дистрибуторите на MB ESPAÑA.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 13 Запитващата юрисдикция изхожда от обстоятелството, че ако отговорността на дружеството майка е допустимо да се разпростре върху дъщерните дружества, тъй като принципът за едно-единствено предприятие може да се тълкува както в посока отгоре надолу (от дружеството майка към дъщерните дружества), така и обратно, би било възможно да се предяви т.нар. „follow-on“ иск срещу дъщерно дружество, което не е било страна в предходното административно производство за налагане на санкции, стига дъщерното дружество и дружеството майка да могат да бъдат считани за едно и също предприятие за целите на борбата с антиконкурентните практики. Според запитващата юрисдикция тази възможност е очевидна предвид решение на Съда от 14 март 2019 г., C-724/17 (ECLI:EU:C:2019:204). Макар в посоченото дело да не става въпрос за група от дружества, запитващата юрисдикция смята, че няма пречка тази съдебна практика да бъде приложена спрямо настоящия случай.
- 14 Съдът нееднократно е постановявал в различни решения, че авторите на договорите са решили да използват понятието „предприятие“, за да обозначат извършителя на нарушение на член 101 ДФЕС (решение на Съда от 27 април 2017 г., Akzo Nobel, C-516/15 P и цитираното по-горе решение на Съда от 14 март 2019 г.). Според запитващата юрисдикция с това понятие Съдът е искал да обхване всеки субект, който извършва икономическа дейност, независимо от правноорганизационната му форма и начина му на финансиране. Приема се и че в този смисъл отговорността се свързва по-скоро с икономическите активи (предприятието от икономическа гледна точка), отколкото с определен правен субект.
- 15 В това отношение Съдът е уточнил също, че понятието „предприятие“, поставено в този контекст, трябва да се схваща като обозначаващо една стопанска единица, макар и от правна гледна точка тази стопанска единица да е съставена от няколко физически или юридически лица (решение от 14 декември 2006 г., Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, C-217/05, EU:C:2006:784, т. 40).

- 16 Когато, обаче, Съдът е прилагал описаната доктрина по дела, свързани с групи от дружества, това винаги е било, за да разпростре върху дружеството майка отговорността за действия на дъщерното дружество, какъвто е случаят в двете решения, свързани с групата Azko (решение на Съда от 27 април 2017 г. и решение на Съда от 10 септември 2009 г., C-97/80). Основанието за това прилагане се корени в контролните правомощия, които притежава дружеството майка, за да упражнява решаващо влияние върху поведението на дъщерното дружество — контролни правомощия, които е малко вероятно да съществуват в обратната хипотеза, а именно дъщерното дружество да упражнява контрол върху дружеството майка. Ето защо, ако посоченото основание е единственото, което би могло да оправдае прилагането на доктрината за стопанската единица, според запитващата юрисдикция трудно би могло да се приеме за обосновано разпростирането на отговорността в настоящия случай, в който няма никакви данни испанското дъщерно дружество да разполага с контролни правомощия спрямо германското дружество майка.
- 17 Решение на Общия съд (девети състав) от 12 декември 2018 г. (дело T-677/14, Biogaran) обосновава това разпростиране на отговорността и в двете посоки с посочването в точка 218 от същото, че:
- „[...] ако е възможно на дружество майка да се вмени отговорността за извършено от дъщерното му дружество нарушение и съответно тези две дружества да се окажат солидарно отговорни за нарушение, извършено от формираното от тях предприятие, без да се нарушава принципът на лична отговорност, това a fortiori важи и когато нарушението, извършено от формирания от дружество майка и дъщерното му дружество стопански субект, се дължи на взаимодействието в поведението на тези две дружества“.
- По-специално, в точка 223 в подкрепа на това разпростиране е посочено следното:
- „[...] трябва да се припомни, че решаващото влияние, което дружество майка упражнява върху дъщерното си дружество, чийто капитал притежава изцяло, позволява да се презумира, че актовете на дъщерното дружество се извършват от името и за сметка на дружеството майка и съответно от предприятието, което те формират“.
- 18 Фактичката обстановка обаче, от която се изхожда в цитираното решение, за да се стигне до тези изводи, не съвпада изцяло с тази по настоящия случай.
- 19 Запитващата юрисдикция изпитва съмнение дали за целите на разпростирането на гражданската отговорност на дружеството майка върху дъщерното дружество може да се приеме, че е налице предполагаемо „участие в нарушението“, доколкото дъщерните дружества са използвани от дружеството майка като обикновен инструмент за продажба на продуктите,

с които е извършено нарушението, и следователно извличат финансова изгода от нарушенията, или трябва да е налице по-пряко участие в действията, съставляващи нарушението.

- 20 От друга страна, запитващата юрисдикция не счита, че контролът като критерий, използван от Съда в случаите на групи от дружества, представлява единственото възможно основание за прилагането на доктрината за стопанската единица, което се установява от самата практика на Съда по друга група от дела, добър пример за която е решение от 14 март 2019 г. Става въпрос за хипотезата на правопримемство между предприятия в контекста на корпоративно реструктуриране. Според Съда, за целите на разпространето на гражданската отговорност по-важно е въпросът дали е налице едно-единствено предприятие да се преценява по-скоро от чисто икономическа, отколкото от правна гледна точка. Съдът цитира в този смисъл решения от 11 декември 2007 г., ETI и др., C-280/06, EU:C:2007:775, т. 42, от 5 декември 2013 г., SNIA/Комисия, C-448/11 P, непубликувано, EU:C:2013:801, т. 22 и от 18 декември 2014 г., Комисия/Parker Hannifin Manufacturing и Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, т. 40.
- 21 Ето защо това, което се установява от тази втора група дела е, че основанието за прилагане на доктрината за стопанската единица не е само едно, нито пък се изчерпва с контрола, а изглежда е по-широко и сякаш се основава на разбирането на понятието за отговорност не от чисто юридическа, а по-скоро от икономическа гледна точка, при което отговорност ще възникне за този, който се е облагодетелствал от нарушението. Запитващата юрисдикция счита, че този извод може да бъде извлечен от заключението на генералния адвокат по делото, по което е постановено решението на Съда от 14 март 2019 г., в което заключение се посочва, че преследваната с въпросното разпространение цел е възпирането на предприятията от предприемане на антиконкурентно поведение, поради което отговорността трябва да е обвързана по-скоро с активите, отколкото с определена юридическа правосубектност.
- 22 Юридическата правосубектност обаче изпълнява важна функция за сигурността и правовия ред и само по изключение бива пренебрегвана, което се вижда при прилагането в съдебната практика на техниката, известна като „вдигане на корпоративната завеса“ (доктрина, която макар да се различава от разглежданата в настоящия случай, разкрива известни сходства с нея). В настоящия случай не е ясно дали спецификата на съответната материя обосновава в достатъчна степен такова изключение или се изисква още нещо, като например евентуалната невъзможност или съществената трудност да се реализира отговорността на лицата, за които в предходното санкционно производство е прието, че са отговорни за съответното нарушение. Запитващата юрисдикция счита, че тази идея имплицитно присъства при едната от двете групи дела, в които Съдът е приложил доктрината за стопанската единица — а именно делата, свързани с правопримемство между предприятия, но не и при делата, свързани с групи от

дружества, при които разпростирането на отговорността върху дружеството майка не е обусловено от невъзможността за реализиране на отговорността посредством имуществото на дъщерните дружества.

- 23 Ако се приеме, че е нужно допълнително основание, възниква въпросът дали представлява достатъчно основание трудността дружествата майки да бъдат призовани в държави, различни от тези, в които са предявени исковете, което призоваване, освен че създава значителни разходи, води и до съществено забавяне. При всички положения факт е, че предприятията обикновено отказват да отговарят като ответници в страната, в която е възникнал спорът, чрез своите дъщерни дружества или чрез юристите, които ги представляват по други сходни производства.
- 24 При дела с неголям материален интерес, засегнатите лица биха могли поради въпросните трудности да се окажат сериозно възпрепятствани да предявят правата си, тъй като биха били принудени да правят допълнителни разходи и да търпят съществено забавяне при разглеждане на делото. Допълнителни затруднения биха могли да възникнат при принудителното изпълнение, ако в крайна сметка за целите на това изпълнение се окаже необходимо да се прибегне до правораздавателните органи на друга държава.